

Examinering

Visie op het Centraal Schriftelijke Examen (CSE)

Omdat veel docenten duidelijke ideeën hebben over het eindexamen, hebben we dit in een apart hoofdstuk uitgelicht. Ook wordt momenteel gewerkt aan [nieuwe eindtermen voor moderne vreemde talen en een nieuw examen](#): een goed moment om juist nu de docent Duits om input te vragen.

Moet het Centraal Schriftelijk Examen Duits op de schop?

We vroegen onze respondenten naar hun ideeën om het Centraal Schriftelijk Examen Duits te verbeteren. Het merendeel geeft aan dat er ook andere vaardigheden moeten worden getoetst en niet alleen maar leesvaardigheid. 7 procent vindt zelfs dat leesvaardigheid helemaal niet meer getoetst zou moeten worden. Als voorbeelden voor een andere soort toetsing worden het Europees Referentie Kader en het *Goethe-Zertifikat* als leidraad genoemd.

Respondenten zien ook verbeterpunten bij de manier waarop het examen in elkaar zit: ze pleiten voor andere teksten die meer aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen en andere vragen, waarbij minder de nadruk ligt op structuur en talige details.

Momenteel wordt er gewerkt aan de actualisatie van de examenprogramma's. Wat zeggen onze docenten in de interviews over het CSE? En nog belangrijker: hoe zouden zij dit idealiter vormgegeven zien?

Meer vaardigheden toetsen

Bovenaan de lijst staat de wens dat er meer vaardigheden worden getoetst, maar liefst 67 procent van onze respondenten geeft dit aan. Dit wordt volop bevestigd in de gesprekken die we voerden: "Ik vind communicatie veel belangrijker dan alleen goed kunnen lezen. Op deze manier gaat er veel tijd verloren door de voorbereiding op het CE", zegt bijvoorbeeld docent Marlies Mäkelburg.

Uit de enquête komt bijvoorbeeld het volgende citaat dat hierbij aansluit: "Ik zie liever een examen waarin meer vaardigheden dan alleen lezen worden getoetst. Ik snap de overweging die is gemaakt in het kader van eerlijk nakijken en iedereen dezelfde toets, maar het is niet representatief voor wat een leerling wel/niet kan. Lezen is op deze manier oververtegenwoordigd in het curriculum. Ik wil graag teksten die dichter bij de leerling staan." Er is dus ook kritiek op het *soort* teksten.

Ander soort vragen

Sommige respondenten vinden de teksten vaak te vaag of te moeilijk en bovendien zijn de vragen naar de tekststructuur te specifiek. Dit wordt bevestigd in één van onze interviews, zo zegt bijvoorbeeld Joanne Rullens: "Ik vind de vragen zelf soms ook best lastig te beantwoorden, dat kan toch niet de bedoeling zijn." De wens naar minder detailvragen uit zich op verschillende manieren in onze enquête: "Minder muggenzifterige vragen", schrijft bijvoorbeeld een respondent.

Het onderwerp examinering zorgt in onze enquête voor de meest uitgesproken antwoorden

Volgens docent Evelien Busse geeft deze manier van toetsen bovendien een vertekend beeld: "Ik vind het niet kloppen, je hebt leerlingen die heel goed kunnen lezen en voor hun CE een goed cijfer scoren, maar ze kunnen nog helemaal niets produceren. Ze halen bijvoorbeeld een 3 voor hun mondeling en een 8 op hun examen."

Docenten geven aan dat de vorm van het huidige eindexamen een barrière vormt in het vormgeven van hun Duitse les: "Als het eindexamen veranderd zou worden, kan ook eindelijk de inhoud van het vak Duits veranderd worden."

Dit onderwerp zorgt in onze enquête in ieder geval voor de meest uitgesproken antwoorden. "Helemaal omgooien", schrijft een docent. "Afschaffen" is ook één van de antwoorden.

Zoek de ruimte

Een ander geluid is er echter ook. Eén van onze respondenten schrijft: "We moeten niet slachtoffer spelen van het CSE". Docent Tom Cuijpers sloot zich in het interview dat we met hem voerden hierbij aan: "Ja, het Centraal Examen ligt vast, maar het schoolexamen kun je zelf invullen, mits je je houdt aan de eindtermen. Aan die eindtermen valt best een mouw te passen. Wees daar een beetje creatief, zou ik zeggen! Daar staat niet 'de leerling kent de *Modalverben* en kan ze toepassen'. Je kunt de eindtermen echt uitvoeren op je eigen manier." Dit klopt inderdaad, zie hiervoor de [eindtermen op examenblad.nl](https://www.duitslandinstituut.nl/examen/eindtermen).

Nieuwsgierig naar veranderingen

Concluderend kunnen we stellen dat docenten graag meer vaardigheden getoetst

zien in het Centraal Schriftelijk Examen en daarnaast ook een andere soort teksten én ander soort vragen willen. Het programma in de bovenbouw wordt volgens veel docenten nog te sterk gevormd door de voorbereidingen op het examen. Het veelvuldige gebruik van oude Cito-examens kan daarbij belemmerend zijn voor de motivatie van de leerling. In de gesprekken die wij voerden, lieten docenten dan ook weten erg nieuwsgierig te zijn naar de nieuwe plannen rondom het eindexamen.

Reactie van een expert

SLO (Stichting leerplanontwikkeling) is de Nederlandse organisatie die de curricula ontwikkelt voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in opdracht van het Ministerie van OCW.

Marjon Tammenga, vakdidacticus Duits en curriculumontwikkelaar moderne vreemde talen, geeft aan dat er best wat vrijheid is in het behalen van de eindtermen: "Grammatica kan je mogelijk helpen om tot een bepaald taalvaardigheidsniveau te komen, maar de manier waarop is helemaal vrij aan de docent, of de sectie. Wat moet en wat mag is globaal aangegeven in de eindtermen. Het woord 'grammatica' komt daarin niet voor."

"Een docent of vakgroep voelt zich blijkbaar belet om keuzes te maken die het vak ten goede komen. In de enquête worden volop goede ideeën genoemd. Formeel gezien houdt niemand je tegen om deze keuzes uit te voeren.", aldus Tammenga.

"Wat moet en wat mag is globaal aangegeven in de eindtermen. Het woord 'grammatica' komt daarin niet voor."

Docenten geven zelf aan dat ze een beperking ervaren doordat het Centraal Schriftelijk Examen enkel leesvaardigheid toetst. Ook wat dat betreft heeft Tammenga goed nieuws: Momenteel wordt het examenprogramma geactualiseerd. Het nieuwe examenprogramma zal andere eindtermen bevatten en aan het einde van het ontwikkeltraject komt de verdeling van de inhoud in het Centraal Schriftelijk Examen en het Schoolexamen op tafel.

Op de vraag of ze nog een laatste punt wilde toevoegen, antwoordde Tammenga:

"Eén van de uitkomsten uit de enquête is dat de leerlingen geen Duits kiezen, omdat het te veel leerwerk is. Daarop zou ik zeggen: Dat hoort erbij, een taal leren is soms best hard werken. Zorg dus dat je leerlingen weten dat het zinvol leerwerk is. Vinden ze het saai? Daar kun je wél iets aan doen!"

dr. Marjon Tammenga-Helmantel

Leerplanontwikkelaar mvt bij SLO
Voormalig docent Duits en
vakdidactica Duits aan de RUG

Volgend hoofdstuk: Conclusies en 'Ausblick'

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/examinering>